

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Maciej Pacuda

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania L. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Częstochowie
o wypłatę świadczeń w zbiegu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 14 grudnia 2023 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach
z dnia 20 maja 2021 r., sygn. akt III AUa 109/21,

I. oddała skargę kasacyjną,

**II. nie obciąża ubezpieczonego kosztami pełnomocnika organu
rentowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie w wyroku z dnia 25 listopada 2020 r., sygn. akt IV U 1196/20, oddalił odwołanie L. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Częstochowie z dnia 10 września 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 20 maja 2021 r., sygn. akt III AUa 109/21, oddalił apelację odwołującego się od wyroku Sądu Okręgowego.

W sprawie ustalono, że L. K. (ur...) złożył w dniu 4 maja 2015 r. wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury pomostowej. Decyzją z 28 maja 2015 r. ZUS odmówił przyznania mu prawa do tego świadczenia, ponieważ nie udowodnił okresu pracy w szczególnych warunkach wynoszącego co najmniej 15 lat oraz nie osiągnął wieku 60 lat. Sąd Okręgowy w Częstochowie prawomocnym wyrokiem z dnia 14 marca 2017 r., sygn. akt IV U 1105/16, zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał odwołującemu się prawo do emerytury pomostowej poczynając od 1 maja 2015 r. Realizując powyższy wyrok organ rentowy decyzją z dnia 19 lipca 2017 r. przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury pomostowej od 1 maja 2015 r.

4 października 2016 r. L. K. złożył wniosek o przyznanie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową, który został załatwiony odmownie decyzją z dnia 28 października 2016 r. z uwagi na brak prawomocnej decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej. W dniu 28 października 2016 r. odwołujący się złożył kopię decyzji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w C. z dnia 21 października 2016 r. stwierdzającej u niego chorobę zawodową. Kolejną decyzją z dnia 25 listopada 2016 r. organ rentowy ponownie odmówił przyznania mu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową, ponieważ przedłożona przez niego decyzja o stwierdzeniu choroby zawodowej była nieprawomocna. Wyrokiem z dnia 16 października 2019 r., sygn. akt IV U 20/17, Sąd Okręgowy w Częstochowie zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał L. K. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową na stałe, poczynając od 1 października 2016 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z dnia 10 czerwca 2020 r., sygn. akt III AUa 2282/19, oddalił apelację organu rentowego od orzeczenia Sądu I instancji. Realizując powyższy wyrok ZUS wydał zaskarżoną w niniejszej sprawie decyzję z 10 września 2020 r.

ZUS do ustalenia podstawy wymiaru renty przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru (WWPW) - w wymiarze 156,39% oraz podstawę wymiaru - w kwocie 5.873,35 zł. Do ustalenia wysokości renty organ rentowy uwzględnił 39 lat 4 miesiące i 15 dni, tj. 472 miesiące

okresów składkowych oraz 1 rok i 17 dni, tj. 12 miesięcy okresów nieskładkowych. Wysokość renty wyniosła 3.198,44 zł (według stanu na dzień nabycia prawa do świadczenia). Jednocześnie ZUS poinformował ubezpieczonego, że na poczet należności za okres od 1 października 2016 r. do 31 października 2020 r. w kwocie 163.268,08 zł zaliczył kwotę 147.062,29 zł z tytułu wypłaconej emerytury, zaś pozostała należność w kwocie 16.205,79 zł, po potrąceniu zaliczki na podatek i składki na ubezpieczenie zdrowotne, zostanie przekazana na jego rachunek bankowy. Organ rentowy wyjaśnił, że w razie zbiegu prawa do emerytury pomostowej z prawem do renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej chorobą zawodową, przysługuje tylko jedno z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez uprawnionego i w związku z tym wypłata emerytury pomostowej została zawieszona, ponieważ renta z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej chorobą zawodową jest świadczeniem korzystniejszym.

Sąd drugiej instancji określił, że kwestia sporna dotyczyła prawa do pobierania przez ubezpieczonego tzw. świadczenia zbiegowego - renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową i połowy emerytury pomostowej oraz wysokości tej renty. Sąd przywołał regulację określoną w art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U. z 2019 r., poz. 1205 ze zm.) oraz art. 27 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz.U. z 2018 r., poz.1924).

Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu Okręgowego, że kwestię zbiegu prawa do emerytury pomostowej i renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową reguluje art. 27 ustawy o emeryturach pomostowych, która zawiera własne, wyczerpujące uregulowania w zasadniczych kwestiach dotyczących emerytur pomostowych. Poza przedstawieniem warunków koniecznych do przyznania tego świadczenia, jego wysokości, powstania, ustania i zawieszenia prawa do niego (lub zmniejszenia wysokości) określone są w niej również zasady postępowania w sprawie przyznania i wypłaty, wznowienia postępowania, zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, egzekucji i potrąceń oraz zbiegu prawa do emerytury pomostowej z innymi świadczeniami. O ile w niektórych kwestiach ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. zawiera odesłanie do innych ustaw (por. np. art. 28 ust. 1 i 2), o tyle zagadnienie zbiegu prawa do emerytury pomostowej z innymi

świadczeniami zostało uregulowane odrębnie. Emerytura pomostowa jest osobnym świadczeniem w stosunku do emerytur przyznawanych na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2021 r., poz. 291 ze zm.), jest przyznawana z odrębnego funduszu (Funduszu Emerytur Pomostowych) i ma charakter czasowy (por. art. 16 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r.). Art. 27 tej ustawy w sposób wyczerpujący rozstrzyga kwestię zbiegu emerytury pomostowej z wszelkimi innymi, możliwymi świadczeniami - z prawem do renty, uposażenia w stanie spoczynku, zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego lub innego świadczenia o charakterze emerytalnym lub rentowym, ustalonym na podstawie odrębnych ustaw. W razie takiego zbiegu przysługuje tylko jedno z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez uprawnionego. Uregulowanie to jest pełne i nie powinno powodować żadnych wątpliwości interpretacyjnych.

Skoro ubezpieczony jest uprawniony od 1 maja 2015 r. do emerytury pomostowej oraz od 1 października 2016 r. do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową, zgodnie ze wskazanym przepisem, przysługuje mu jedno świadczenie (renta, której wysokość jest wyższa). Prawdłowo Sąd pierwszej instancji wskazał, że art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych odwołując się do „emerytur na podstawie odrębnych przepisów” jest - w tym zakresie – przepisem o charakterze ogólnym. Art. 27 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. zawiera w tej kwestii (zbiegu prawa do świadczeń) uregulowanie szczególne, które - zgodnie z ogólnymi zasadami wykładni prawa (*lex specialis derogat legi generali* - norma szczególna uchyla normę generalną) - wyłącza stosowanie art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. Słusznie zatem przyjął Sąd pierwszej instancji, iż pomiędzy wskazanymi przepisami zachodzi jedynie pozorna kolizja norm prawnych. Gdyby jednak uznać, że taka kolizja występuje, to zastosowanie znajdują ogólne normy kolizyjne (szczegółowo przedstawione w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku), z których jednoznacznie wynika pierwszeństwo stosowania art. 27 ustawy o emeryturach pomostowych.

Odnosnie art. 56 ustawy o emeryturach pomostowych stanowiącego, iż ilekroć w przepisach odrębnych jest mowa o emeryturze, należy przez to rozumieć również

emeryturę pomostową Sąd drugiej instancji stwierdził, że dotyczy on kwestii, które nie zostały uregulowane w sposób odrębny, wyczerpujący w tej ustawie – a zbieg prawa do świadczeń został w niej określony.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego odwołujący się zaskarżył skargą kasacyjną. W skardze – opartej na podstawie materialnoprawnej (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.) zarzucono rażące naruszenie art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych oraz art. 27 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych przez ich błędną wykładnię prowadzącą do przyjęcia, że w przypadku zbiegu prawa do emerytury pomostowej z prawem do świadczenia z tytułu niezdolności do pracy z powodu choroby zawodowej, wypłacie podlega tylko jedno z przyznanych świadczeń.

Skarżący wniósł o uchylenie, na zasadzie art. 398¹⁶ k.p.c., zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy - zgodne z żądaniem apelacji przez uwzględnienie odwołania skarżącego; ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, w każdym przypadku o zasądzenie od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Częstochowie na rzecz ubezpieczonego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o oddalenie skargi kasacyjnej jako nieposiadającej uzasadnionych podstaw oraz o zasądzenie od ubezpieczonego na rzecz organu rentowego kosztów postępowania kasacyjnego tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w wysokości według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nieuzasadniona.

Zgodnie z art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych osobie uprawnionej do renty z tytułu niezdolności do pracy z ubezpieczenia wypadkowego oraz do emerytury na podstawie odrębnych przepisów wypłaca się, zależnie od jej wyboru:

1) przysługującą rentę powiększoną o połowę emerytury albo 2) emeryturę powiększoną o połowę renty. Według ust. 1a tego artykułu kwota połowy emerytury, o której mowa w ust. 1 pkt 1, obejmuje połowę łącznej kwoty emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i emerytury kapitałowej wypłacanej na podstawie odrębnych przepisów oraz nie może być niższa niż kwota należnej emerytury kapitałowej, przy czym emerytura kapitałowa wypłacana jest w pełnej wysokości.

Natomiast art. 26 ust. 4 tej ustawy, stanowiący, że osobie, o której mowa w ust. 1 lub 2, przysługuje jeden dodatek pielęgnacyjny - z ubezpieczenia wypadkowego, potwierdza ogólną zasadę prawa ubezpieczeń społecznych wypłaty tylko jednego świadczenia.

Przyczyną wątpliwości interpretacyjnych dotyczących art. 26 ust. 1 i 2 ustawy wypadkowej w aspekcie właściwego rozumienia użytego w tych przepisach desygnatu „emerytura”, jest treść art. 56 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (aktualnie jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 164), zgodnie z którym ilekroć w przepisach odrębnych jest mowa o emeryturze, należy przez to rozumieć również emeryturę pomostową. Taka regulacja daje asumpt do sugestii, że w zależności od wyboru osoby uprawnionej należałoby wpłacać: 1) przysługującą rentę „wypadkową” powiększoną o połowę emerytury pomostowej albo 2) emeryturę pomostową powiększoną o połowę renty „wypadkowej”.

W sprzeczności jednak z taką wykładnią pozostaje art. 27 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, stosownie do którego w razie zbiegu prawa do emerytury pomostowej z prawem do renty, uposażenia w stanie spoczynku, zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego lub innego świadczenia o charakterze emerytalnym lub rentowym, ustalonym na podstawie odrębnych ustaw, przysługuje tylko jedno z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez uprawnionego.

Wykładnia językowa tego przepisu, a zwłaszcza określenie „inne świadczenia o charakterze emerytalnym lub rentowym, ustalone na podstawie odrębnych przepisów”, wskazuje więc na to, że wymieniony w nim katalog świadczeń ma charakter otwarty. Wykładnia językowa implikuje konstatację, że celem tego przepisu jest wyeliminowanie możliwości łączenia emerytury pomostowej z wszystkimi innymi świadczeniami emerytalno-rentowymi z ubezpieczenia i zabezpieczenia społecznego; w tym również – z wypłacanymi na podstawie „odrębnej” ustawy

świadczeń przewidzianych w ustawie z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

Ustawa o emeryturach pomostowych nie zawiera własnej definicji desygnatu „renta”, który można byłoby odnieść do określenia „renta” w cytowanym wyżej art. 27.

Zdaniem Sądu Najwyższego, określenie renta zawarte w tym przepisie należy więc rozumieć w sposób szeroki, obejmujący nie tylko rentę z tytułu niezdolności do pracy z art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1251 ze zm.), ale także określone w art. 6 ust. 1 pkt 6, 7 i 8 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych: renty z tytułu niezdolności do pracy dla ubezpieczonych, którzy stali się niezdolni do pracy wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej, renty szkoleniowe dla ubezpieczonych, w stosunku do których orzeczono celowość przekwalifikowania zawodowego ze względu na niezdolność do pracy w dotychczasowym zawodzie spowodowaną wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową oraz renty rodzinne dla członków rodziny zmarłego ubezpieczonego lub rencisty uprawnionego do renty z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej.

Na szerokie rozumienie określenie "renta" użyte w treści art. 27 ustawy o emeryturach pomostowych wskazuje również brak możliwości łączenia emerytury pomostowej z emeryturą wojskową albo emeryturą policyjną, które są „innymi świadczeniami o charakterze emerytalnym lub rentowym”. W razie zbiegu emerytury wojskowej (policyjnej) z emeryturą pomostową uprawnionemu będzie więc przysługiwać tylko jedno z tych świadczeń.

Przepis art. 27 ustawy o emeryturach pomostowych jest odpowiednikiem regulacji zamieszczonej w art. 95 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zgodnie z którym w razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w tej ustawie wypłaca się jedno z tych świadczeń – wyższe lub wybrane przez zainteresowanego. Wykładnia systemowa przemawia więc za przyjęciem powszechnej zasady wypłaty tylko jednego świadczenia. Założeniem przyjętym przez ustawodawcę jest to, aby osoba uprawniona do emerytury pomostowej, w razie zbiegu tego prawa z prawem do jednego lub większej liczby świadczeń wymienionych w art. 27 ustawy o

emeryturach pomostowych, otrzymywała tylko jedno świadczenie. Powinno być to świadczenie wyższe (najwyższe) spośród wszystkich pozostających w zbiegu, ewentualnie to, które wybierze sam uprawniony (choćby nie było ono ustalone na wyższym/najwyższym poziomie spośród branych pod uwagę przy wyborze).

Uzasadnieniem takiego unormowania jest również to, że emerytura pomostowa jest wypłacana z odrębnego (od ZUS) Funduszu Emerytur Pomostowych, który powstaje z dotacji Skarbu Państwa oraz ze składek pracodawców obliczanych od wynagrodzeń pracowników, którzy urodzili się po 1948 r. i wykonują prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. Fundusz Emerytur Pomostowych jest państwowym funduszem celowym. Został utworzony z dniem 1 stycznia 2010 r. na mocy ustawy o emeryturach pomostowych w celu finansowania emerytur pomostowych. W granicach określonych w ustawie budżetowej FEP otrzymuje dotacje z budżetu państwa, które (z założenia) miały być przeznaczone na uzupełnienie środków na wypłaty emerytur pomostowych. Dysponentem Funduszu jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

W ocenie Sądu Najwyższego, ponieważ Fundusz Emerytur Pomostowych jest funduszem szczególnym, obejmującym tylko część ubezpieczonych i wypłacającym świadczenia tylko w razie spełnienia warunków szczegółowo określonych w ustawie o emeryturach pomostowych, może to obiektywnie uzasadniać unormowanie w tej ustawie szczególnego „zakazu” łączenia emerytury pomostowej z innymi świadczeniami z ubezpieczenia społecznego.

Emerytury pomostowe mają charakter *sui generis* przywileju, gdyż przysługują części ubezpieczonym przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego. Emerytury pomostowe zastąpiły „wcześniejsze emerytury” i miały charakter okresowy, przysługujący do osiągnięcia ustawowego wieku emerytalnego. Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o emeryturach pomostowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r., poz. 1667), która wejdzie w życie 1 stycznia 2024 r., uchyla wygasający charakter emerytur pomostowych, nie zmieniając jednak zakazu wypłaty emerytury w zbiegu z innymi świadczeniami z zakresu ubezpieczeń społecznych. Nowelizacja ta nadaje art. 17 ust. 4 nowe brzmienie: Prawo do emerytury pomostowej ulega zawieszeniu bez względu na wysokość uzyskiwanego przychodu w razie podjęcia przez uprawnionego pracy w szczególnych warunkach

lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3, na podstawie stosunku pracy lub umowy cywilnoprawnej.” Wprowadzono więc obok zakazu łączenia świadczeń emerytalno-rentowych także bardziej rygorystyczne zasady zawieszania prawa do emerytury pomostowej w porównaniu do świadczeń emerytalnych wypłacanych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W ocenie Sądu Najwyższego te rygorystyczne warunki ustalania i wypłaty prawa do emerytury pomostowej wynikają również z wykładni funkcjonalnej oraz ekonomicznej. Znaczną część przychodów Funduszu stanowi obecnie dotacja z budżetu państwa; pozostała część pochodzi ze składek opłacanych przez pracodawców. Wysokość składki wynosi 1,5% podstawy wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osoby urodzone po 31 grudnia 1948 r., wykonujące prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. Wydatki Funduszu z roku na rok stale rosną z powodu zwiększającej się liczby świadczeniobiorców i wyższej kwoty przeciętnej emerytury pomostowej. Wymaga to corocznego zwiększania kwoty dotacji budżetowej na ten cel.

W ocenie Sądu Najwyższego, cytowany na wstępie art. 56 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, zgodnie z którym ilekroć w przepisach odrębnych jest mowa o emeryturze, należy przez to rozumieć również emeryturę pomostową, odnosi się do innych przypadków niż prawo do dwóch świadczeń emerytalno-rentowych. Przykładowo można wskazać na art. 39 k.p., który ustanawia ochronę trwałości stosunku pracy w odniesieniu do pracowników w wieku przedemerytalnym. Zgodnie z dosłownym brzmieniem art. 39 k.p. pracodawca nie może wypowiedzieć umowy o pracę pracownikowi, któremu brakuje nie więcej niż 4 lata do osiągnięcia wieku emerytalnego, jeżeli okres zatrudnienia umożliwia mu uzyskanie prawa do emerytury z osiągnięciem tego wieku. Mając na względzie treść cytowanego art. 56 ustawy o emeryturach pomostowych, przedmiotową regulację należy rozumieć w ten sposób, że 4-letnia ochrona "przedemerytalna" przed wypowiedzeniem stosunku pracy, o której mowa w art. 39 k.p., dotyczy zarówno pracowników, którym okres zatrudnienia umożliwia nabycie prawa do emerytury (według zasad określonych w ustawie o emeryturach i rentach z FUS), jak i tych, względem których okres zatrudnienia umożliwia nabycie prawa do emerytury

pomostowej. Taki sam pogląd wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 grudnia 2012 r. (I PK 145/12), oraz w wyroku z dnia 7 grudnia 2012 r. (II PK 123/12).

Zgodnie z art. 28 ust. 3 ustawy o emeryturach pomostowych - w razie zbiegu prawa do emerytury pomostowej z prawem do świadczeń, o których mowa w art. 27, stosuje się odpowiednio przepisy art. 98 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Ponieważ ustawodawca nie określił precyzyjnie, który ustęp art. 98 ustawy o emeryturach i rentach z FUS należy stosować, generuje to wątpliwości prawne. Art. 98 ustawy o emeryturach i rentach z FUS normuje bowiem dwie różne sytuacje; w ust. 1 stanowi, że wstrzymanie wypłaty jednego ze świadczeń, o których mowa w art. 95, następuje od dnia, od którego przysługuje prawo do wypłaty świadczenia wyższego lub wybranego przez zainteresowanego, natomiast w ustępie 2 określa, że w razie zbiegu prawa do świadczeń, o których mowa w art. 96, świadczenia te wypłaca się od dnia powstania prawa do dwóch świadczeń, jednak nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. O ile ust. 1 dotyczy ogólnej zasady wypłaty jednego świadczenia, to ustęp 2 przewiduje wypłatę dwóch świadczeń w zbiegu. Znajdujący bowiem zastosowanie (z odesłania) art. 96 ust. 1 stanowi między innymi (w punkcie trzecim), że odrębne przepisy określają prawo do pobierania świadczeń w razie zbiegu u jednej osoby prawa do emerytury z prawem do renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy, wypadkiem w drodze do pracy lub z pracy lub chorobą zawodową. Te ostatnio przedstawione przepisy nie wykluczają więc interpretacji wskazującej do możliwości zbiegu prawa do emerytury pomostowej z prawem do renty wypadkowej.

Wykładnia art. 27 ustawy o emeryturach pomostowych oparta na ogólnej zasadzie wykładni prawa *lex specialis derogat legi generali* mogłaby być prawidłowa tylko przy przyjęciu, że cytowany przepis jest bardziej szczególny w porównaniu do art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych w związku z art. 28 ust. 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Wobec braku jednoznaczności tej kwestii pomocna może być reguła *lex posterior derogat legi priori*. Mimo wprowadzenia kilku w ujęciu temporalnym istotnych zmian w ustawie o emeryturach pomostowych ustawodawca nie zdecydował się na zmianę art. 27 ustawy o emeryturach pomostowych, który został zawarty w ustawie uchwalonej przez Sejm około sześć lat po ustawie z dnia

30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

W ocenie Sądu Najwyższego, gdyby celem ustawodawcy było wprowadzenie możliwości prawnej wypłaty świadczeń w zbiegu, nadałby art. 27 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych treść: w razie zbiegu prawa do emerytury pomostowej z prawem do renty, uposażenia w stanie spoczynku, zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego lub innego świadczenia o charakterze emerytalnym lub rentowym, ustalonym na podstawie odrębnych ustaw, przysługuje tylko jedno z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez uprawnionego; nie dotyczy to świadczeń wypłacanych na podstawie ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Takiej jednoznacznej normy jednak nie ma.

Rekapitułując, wykładnia językowa, celowościowa i funkcjonalna przemawiają za przyjęciem wykładni, że w myśl art. 27 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, w razie zbiegu prawa do emerytury pomostowej z prawem do renty na podstawie ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, przysługuje tylko jedno z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez uprawnionego.

De lege ferenda celowe może być jednoznaczne unormowanie tej kwestii przez nowelizację art. 27, art. 28 ust. 3 oraz art. 56 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych.

Mając powyższe okoliczności na względzie Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.

[a!]